

1. Delovni list

KVINTAKORDI GLAVNIH STOPENJ

1. LASTNOSTI:

- osnovna in hkrati najbolj stabilna oblika trozvoka terčne gradnje
- v duru so na vseh treh glavnih stopnjah durovi akordi, v harmoničnem molu sta na T in S molova, na D durov akord

2. GRADNJA, OZNAČEVANJE:

- podvojen praviloma osnovni ton, bistveno redkeje kvinta ali terca
- izpustiti je možno samo kvinto akorda, in to praviloma samo T (v kadenci); v tem primeru pride do potrojitve osnovnega tona; v posebnih primerih (ki bodo obdelani pozneje) lahko pride tudi do podvajanja osnovnega tona in terce akorda
- kvintakord praviloma nima številčne generalbasne označbe; ta je potrebna le, če pride v enem ali več zgornjih glasov bodisi do gibanja nad istim basovim tonom (z neakordičnimi toni) bodisi do kromatičnih sprememb. Posebnost: če pride do kromatične spremembe terce kvintakorda, je generalbasna označba samo odgovarjajoč predznak, številke 3 ni potrebno pisati.

3. POVEZOVANJE:

- kvartno – kvintna zveza (T – D ali D – T ter T – S ali S – T)

	STROGA/HARMONIČNA ZVEZA	MELODIČNI ZVEZI	SVOBODNA/SPREMEMBA MELODIČNA LEGE
gibanja v zg. glasovih	skupni ton akordov obleži ostala dva zg. glasova se gibljeta po najbližji poti	skupni ton akordov obleži v sopranu ali tenorju pride do skoka iz terce prvega v terco drugega akorda ; preostali glas se giblje postopno	skupni ton akordov ne obleži vsi trije zg. glasovi prvega akorda se gibljejo v nasprotni smeri z basom v najbližje akordične tone drugega akorda
gibanja v basu	bas skače za kvarto ali kvinto iz osn. tona prvega v osn. ton drugega akorda	bas skače za kvarto ali kvinto iz osn. tona prvega v osn. ton drugega akorda	bas skače (vedno) za kvarto iz osn. tona prvega v osn. ton drugega akorda
vodilni toni	vodilni toni se razvezujejo normativno	če je terca prvega akorda vodilni ton, zveza ni možna	če je terca prvega akorda vodilni ton in leži v sopranu, zveza ni možna
izjeme		zveza D – T, če je vodilni ton D v tenorju – (predvsem) v kadenci, je možna	
posebnosti			terca T pri povezovanju s S deluje kot v.t.; zveza T (3) – S (5) je slaba, če terca T leži v sopranu

Neugodna sta dva istosmerna skoka za kvarto ali kvinto v basu, prav tako tudi trije zaporedni istosmerni skoki, ki presegajo interval oktave.

Vodenje linije posameznega glasu včasih zahteva tudi podvojitev terce ali kvinte kvintakorda (primer 9).

Prihaja lahko tudi do drugih posebnosti, kot npr. v primeru 10, kjer zaradi barve skladatelj uporabi niz vzporednih kvint v spodnjih dveh glasovih.

Zgledi:

~ opredelite zveze akordov in v zgledih iz baroka in kasnejših obdobij vpišite funkcijske označbe

1. J. Gallus: *Ecce, quomodo moritur*

Ec - ce, - quo - mo-do mo - ri - tur

2. O. di Lasso: *Miserere*

Ti - bi so - li pe - ca - vi, Ti - bi so - li pe - ca - vi, Ti - bi so - li pe - ca - vi.

3. J. S. Bach: Kantata št. 142 "Uns ist ein Kind geboren"

IV, t. 55-59

mit Dank und will ihn hoch - eh - ren mit Dank

4. G. F. Haendel: *Herkules*

t. 106

5. P. I. Cajkovski: *Album za mladino op. 39*

t. 3-4

pp

6. L. v. Beethoven: *Maša v C, "Sanctus"*

in ex - cel - sis

7. T. Vittoria: *Tantum ergo*

t. 26-28

de - fec - tu - i

4 #

8. O. di Lasso: *O la! o che bon eco*

t. 2-3

o che bon e - co

9. J. Arcadelt: *Ave Maria*

A-veMa - ri - a, gra-ti-a ple - na, Dominus te - cum, a - ve Ma - ri - a.

10. F. Chopin: *Mazurka op. 24, št. 2*

t. 105-120

pp

- sekundna zveza (S – D)
 - a) bas se giblje postopno navzgor, zgornji glasovi mu nasprotujejo in se iz S pomaknejo v najbližje akordične tone D; najpogostejša oblika zveze
 - b) prima in terca se gibljeta navzgor (pri tem nastanejo tritonus paralele, lahko pa tudi t.i. slišne kvinte), ostala dva glasova navzdol; precej redkeje, zaradi slišnih kvint tudi slabše

Zgledi:

~ vpišite funkcijske označbe in opredelite zveze akordov

11. G. G. Gorczycki: Missa paschalis, "Gloria"

t. 2-4

in ter - ra pax

12. G. G. Gorczycki: Missa paschalis, "Gloria"

t. 24-26

be - ne - di - ci - mus te

13. J. S. Bach: Janezov pasijon

nr. 56, t. 1-2

les wohl in acht

- premeščanje - je ponovitev funkcije z drugo obliko akorda; ker funkcija ostane nespremenjena, lahko pride tudi do večjih premikov pri vodenju glasov:
 - možne so zakrite paralele brez posebnih omejitev,
 - možni so večji skoki v melodiji enega ali več glasov
 - možen je preskok
 - izogibati se je potrebno akcentnim paralelam (očitne paralele s prvega - izhodiščnega akorda funkcije na prvi akord nove funkcije)
 - do premeščanja naj ne pride z lahke (ali relativno težke) dobe na težko dobo – v tem primeru bi nastala harmonska sinkopa

14. premescanje - primeri

a) b) c) d) NE

T — D T — D D — T D — T